

בני משפחה מטפלים בתקופת ההגבלות המחמירות בשל מגפת הקורונה

ד"ר שירלי רזניצקי, ליאנה איסחק,
ד"ר אילא קרמל שיפמן, רחל לדאני

מ-175-20

דצמבר 2020

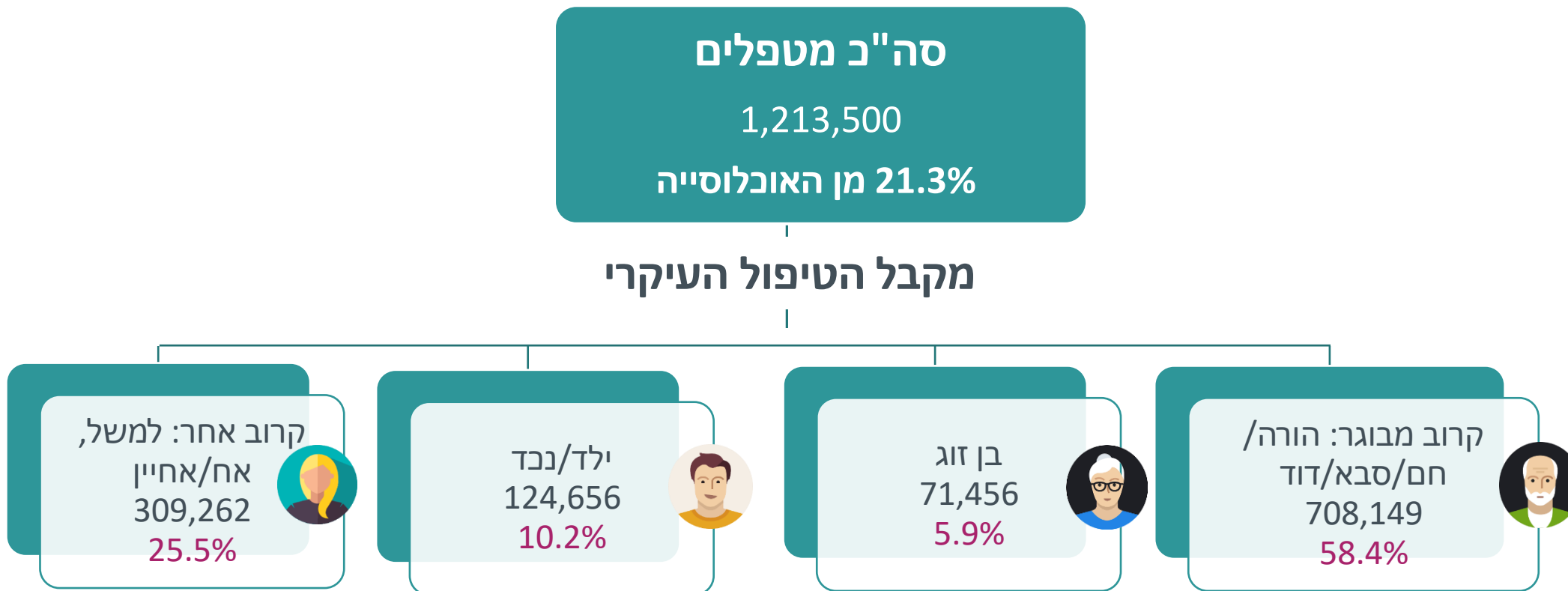

עיקרי הדברים

- כ-200,000 איש הצטרפו למעגל בני המשפחה המטפלים בתקופת ההגבלות המחמירות הראשונה (מרץ-אפריל 2020)
- היקף הטיפול עלה: בני המשפחה מעניקים סיוע רב יותר, בעיקר תמיכה רגשית, סיוע פונקציונלי וניהול הטיפול
- בני המשפחה נדרשו לקבל **בעצמם** את ההחלטה כיצד לפעול:
 - להיענות לצורך של מקבל הטיפול לקבלת סיוע רב יותר
 - להישמע להנחיות הממשלה להפחית את המגע עם אוכלוסיות בסיכון
- רובם דיווחו כי לא קיבלו הנחיות ברורות מגורם רשמי כיצד לפעול
- בני המשפחה דיווחו על עומס טיפולי (לעומת השגרה) אך גם על תחושות של חוסן
- בני המשפחה נעזרים במשאבים קיימים של ייעוץ ותמיכה, אך עדיין רבים מהם לא נעזרים והיו מעוניינים בכך
- מגפת הקורונה חיזקה את התפקיד החשוב של בני המשפחה המטפלים
- יש להמשיך לפתח מדיניות לאומית שתכיר בתפקידם החשוב של בני המשפחה המטפלים ותתמוך בהם, כדי שיוכלו להמשיך למלא את תפקידם

בני משפחה מטפלים בישראל, 2019*

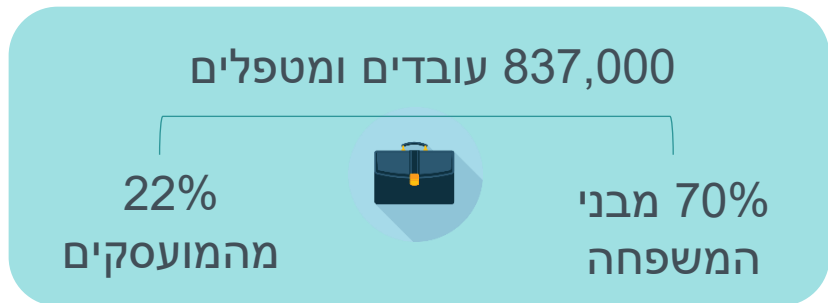

1 מכל 5 אנשים באוכלוסייה הבוגרת במדינת ישראל הוא בן משפחה מטפל

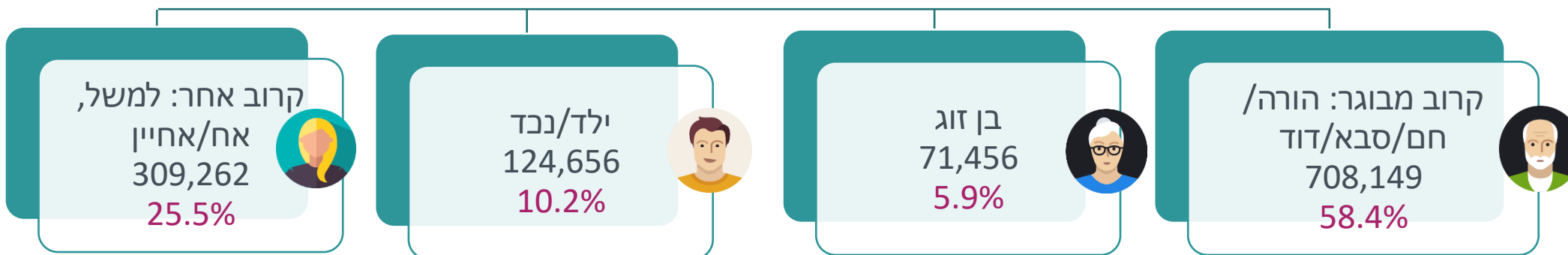
* בני 20+ המטפלים באדם עם מוגבלות. מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה [למ"ס], סקר חברתי, 2019

בני משפחה מטפלים בישראל, 2019*

מקבל הטיפול העיקרי

1 מכל 5 אנשים באוכלוסייה הבוגרת במדינת ישראל הוא בן משפחה מטפל

* בני 20+ המטפלים באדם עם מוגבלות. מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה [למ"ס], סקר חברתי, 2019

רקע למחקר ומטרות המחקר

רקע למחקר

- רוב הטיפול באנשים עם מוגבלות (זקנים, מבוגרים או ילדים) נעשה על ידי בני משפחה מטפלים, זאת נוסף לטיפול שמעניקים להם השירותים הפורמליים.
- זקנים ואנשים עם מחלות כרוניות הוכרזו אוכלוסיות בסיכון בעת התפרצות מגפת הקורונה בעולם.
- בעקבות המגפה חל שינוי באספקת השירותים הפורמליים, ובד בבד הממשלה הטילה ההגבלות מחמירות על התנועה במרחב. במצב זה טמון פוטנציאל לשינוי ניכר גם בדפוסי הטיפול של בני המשפחה המטפלים.

מטרות המחקר

1. לבחון את השפעות המגפה על היקף הטיפול של בני המשפחה ועל מאפייני הטיפול
2. לבחון את השפעת הטיפול על בן המשפחה המטפל בזמן ההגבלות המחמירות: חוסן וקשיים
3. לאתר צרכים לא מסופקים של בני המשפחה המטפלים

- סקר פאנל בקרב 2,501 בני 20+, מהם 538 (21.5%) זוהו כבני משפחה מטפלים
- כלי המחקר: שאלון למילוי עצמי שהתבסס על מחקר מקביל שנעשה בבריטניה על ידי ארגון בני המשפחה המטפלים המוביל במדינה (Carers UK)
- תקופת מילוי הסקר: תקופת 'בין הגלים' של מגפת הקורונה: 24/6/20 - 5/7/20
- המחקר התמקד בטיפול שהעניקו בני המשפחה בתקופת ההגבלות המחמירות
- המחקר קיבל את אישור ועדת האתיקה של מכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל
- מגבלות המחקר: לא היה במדגם ייצוג לאוכלוסייה הערבית ולחרדים

בני משפחה מטפלים* בתקופת ההגבלות המחמירות (באחוזים)

"מטפלים חדשים"

התחילו בתקופת מגפת הקורונה (30%)

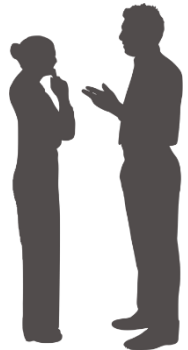
269,825

מהם, אחרי תקופת ההגבלות המחמירות

הפסיקו לטפל (7%)

64,942

"מטפלים ותיקים"

התחילו לפני מגפת הקורונה (70%)

637,986

הפסיקו לטפל (7%)

64,270

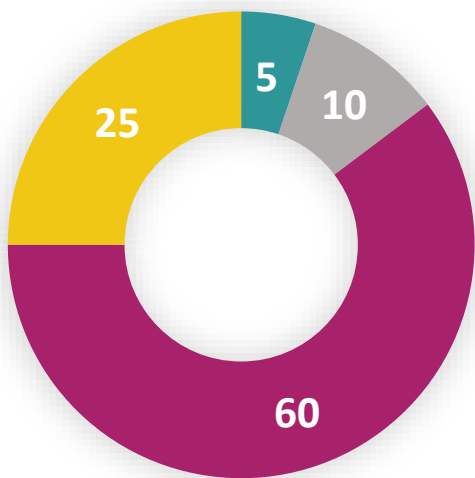
כ-200,000 איש הצטרפו למעגל בני המשפחה המטפלים בעקבות מגפת הקורונה

*בשנה האחרונה טיפלתי או סייעתי באופן קבוע או אני מטפל כיום ו/או בתקופת הקורונה סייעתי לבן משפחה שסובל מקשיים בתפקוד הנובעים מגילו המבוגר; ו/או שמתמודד עם מחלה כרונית או מחלה קשה ו/או שמתמודד עם מוגבלות פיזית, שכלית או נפשית

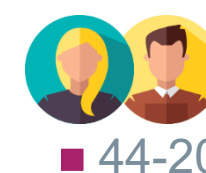
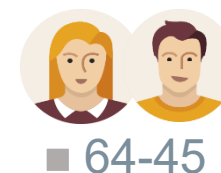
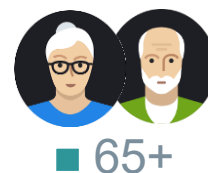
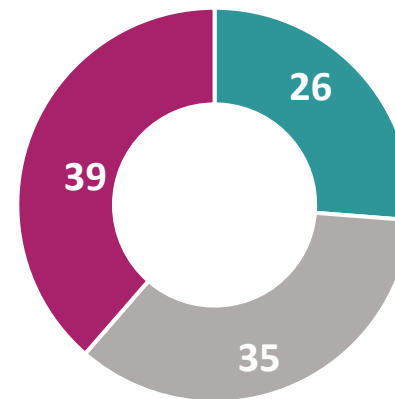
מאפייני בני המשפחה המטפלים (באחוזים)

קרבה למטופל

- בן זוג
- בן/נכד
- קרוב מבוגר (הורה, סבא וכד')
- קרוב אחר (אח/אחיין)

גיל

עבודה בתקופת ההגבלות המחמירות:

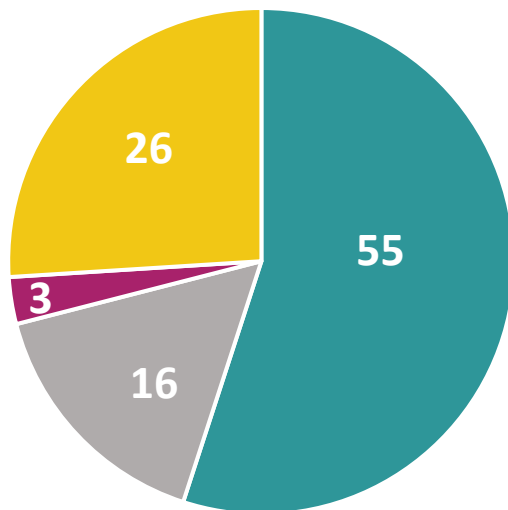
- 42% שכירים או עצמאים (עובדים ממקום העבודה ו/או מן הבית) - מתמודדים עם צורך לאזן בין העבודה ובין הטיפול
- 32% לא עובדים (עבדו לפני ההגבלות המחמירות כשכירים או עצמאים) - מתמודדים עם קושי או עם חשש כלכלי

מאפייני הטיפול של בני המשפחה (באחוזים)

דפוסי הקשר עם מקבל הטיפול (באחוזים)

- נפגש יותר מפעם בשבוע
- גר איתו
- עבר לגור בזמן הקורונה
- נפגש פחות מפעם בשבוע

רוב המטפלים הוותיקים עושים זאת לאורך זמן

46% מטפלים 1-4 שנים
33% מטפלים יותר מ-5 שנים

32% מטפלים יותר מ-20 שעות בשבוע

20% מטפלים ביותר מאדם אחד

שינוי בטיפול בעקבות מגפת הקורונה

שינוי בהיקף הטיפול והסיבות לכך (באחוזים)

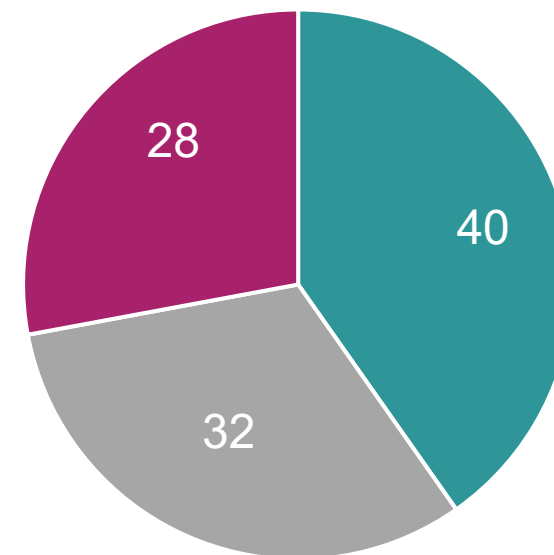
סיבות לעלייה בהיקף הטיפול (יותר מתשובה אחת אפשרית)
שינוי בהיקף של מטפלים ותיקים / הצטרפות של מטפלים חדשים

- צורך בסיוע שלא היה בעבר
- צמצום באספקה של שירותים פורמליים
- צמצום בתמיכה של בני משפחה אחרים
- מוגנות מן המגפה
- יש יותר זמן פנוי (למשל, לא עובד)

סיבות לירידה בהיקף הטיפול (יותר מתשובה אחת אפשרית)

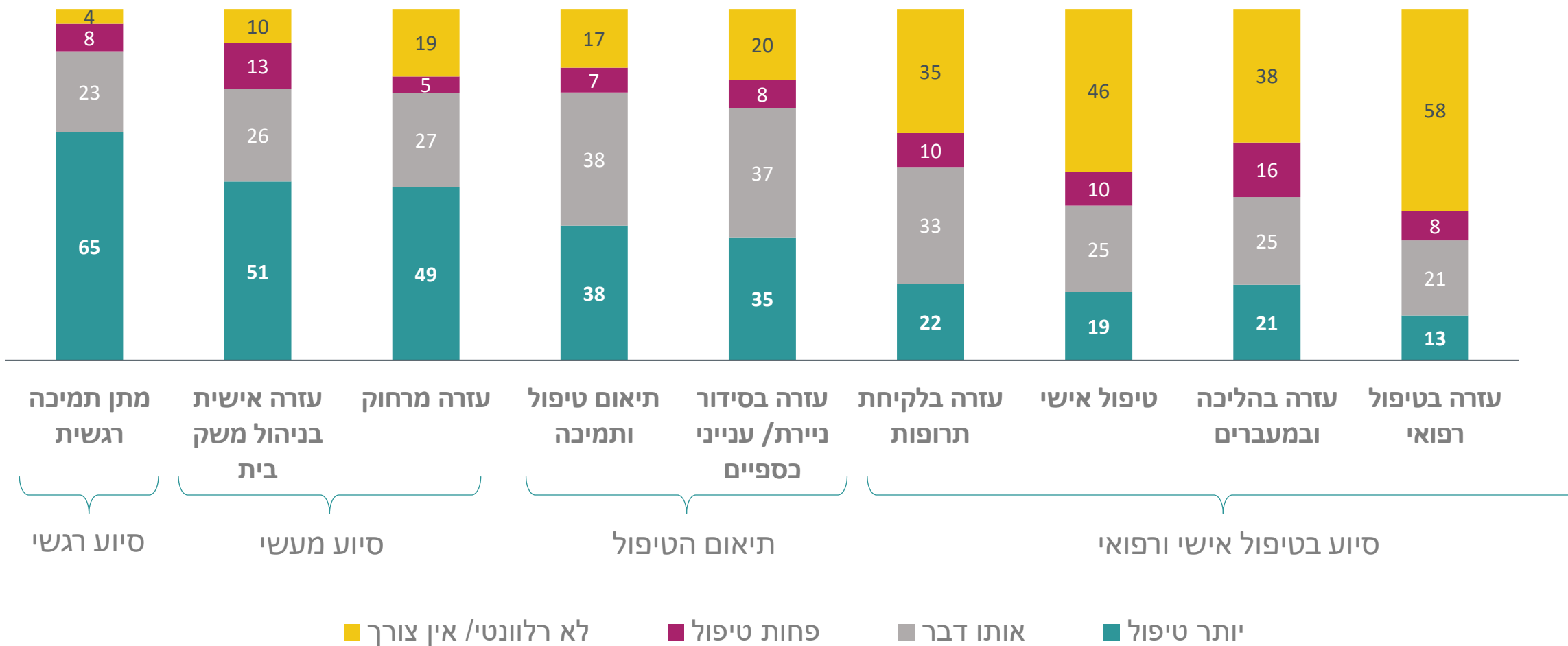
- הישמעות להנחיות הממשלה בתקופת ההגבלות המחמירות
- זמן השהות עם מקבל הטיפול פחת

שינוי בהיקף טיפול
(מטפלים ותיקים)

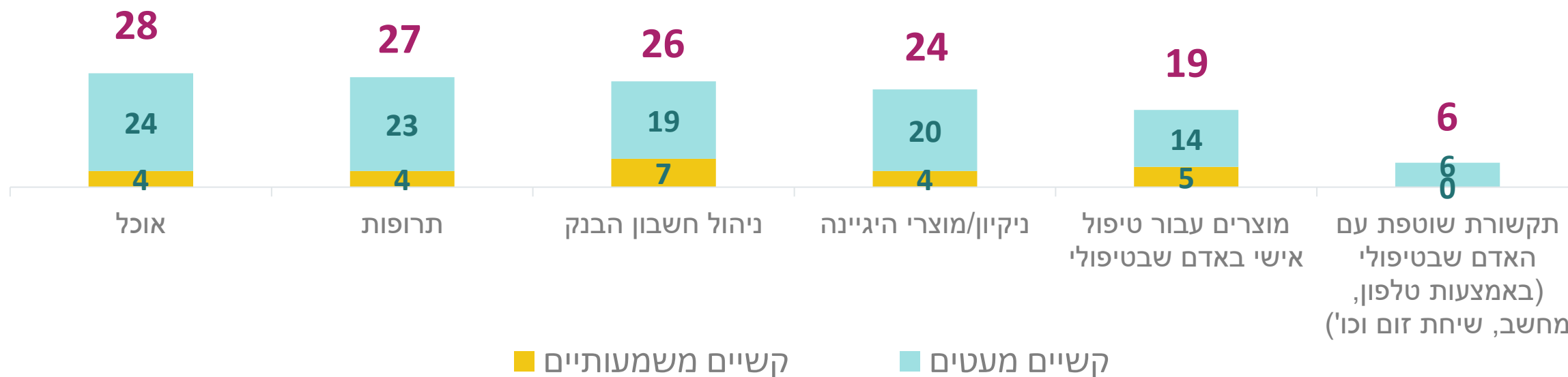
■ יותר טיפול ■ לא השתנה ■ פחות טיפול

שינוי בסוג הטיפול בזמן ההגבלות המחמירות (באחוזים)

צרכים לא מסופקים בטיפול: קשיים בגישה לשירותים הנוגעים לטיפול (באחוזים)

מעטים דיווחו על קשיים משמעותיים

השפעת הטיפול

תחושות בני המשפחה המטפלים בעת מגפת הקורונה (באחוזים)

מסכים / מסכים מאוד עם ההיגדים האלה:

תחושות חוסן

תחושות פגיעות

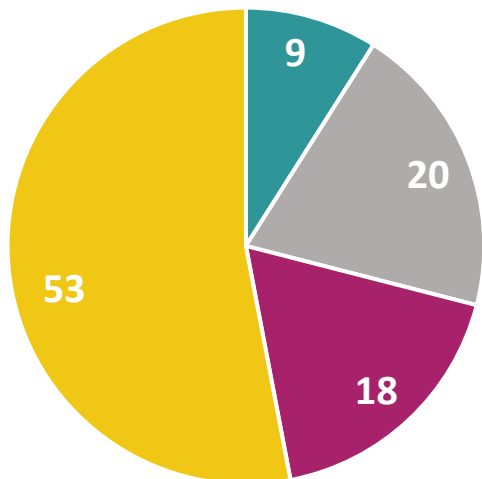
מטפלים חדשים

- דיווחו פחות על תחושות חוסן
- דיווחו יותר על תחושת פגיעות

עומס טיפולי: באיזו מידה מתן העזרה מכביד עליך? (באחוזים)

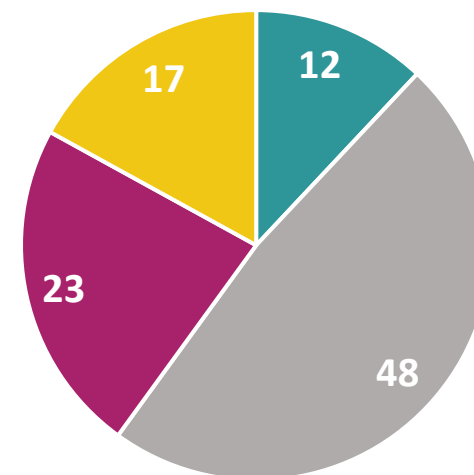
הסקר חברתי (למ"ס, 2019)

29% מדווחים על עומס

■ במידה רבה ■ במידה מסוימת ■ לא כל כך ■ בכלל לא

הסקר הנוכחי

60% מדווחים על עומס

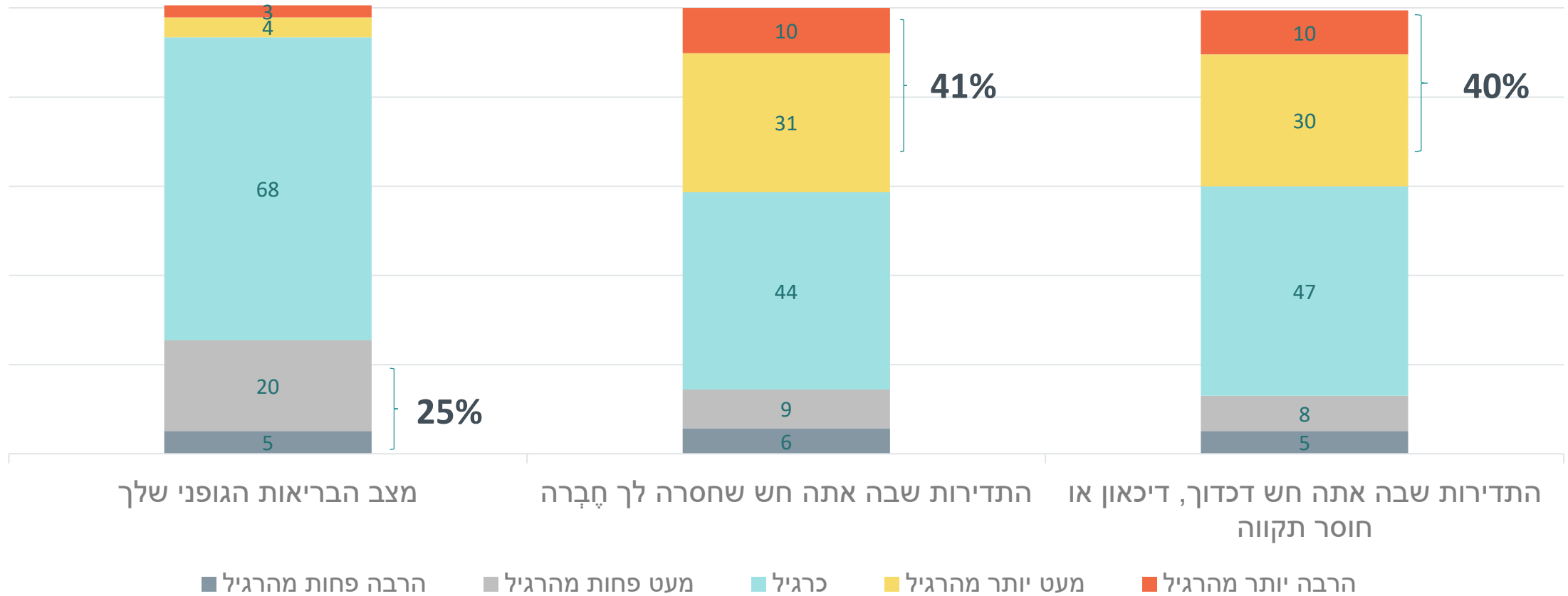
■ במידה רבה ■ במידה מסוימת ■ לא כל כך ■ בכלל לא

בסקר הנוכחי הוכפל שיעור המדווחים על עומס טיפולי לעומת הסקר החברתי

מצב הבריאות והמצב הנפשי של בני המשפחה המטפלים (באחוזים)

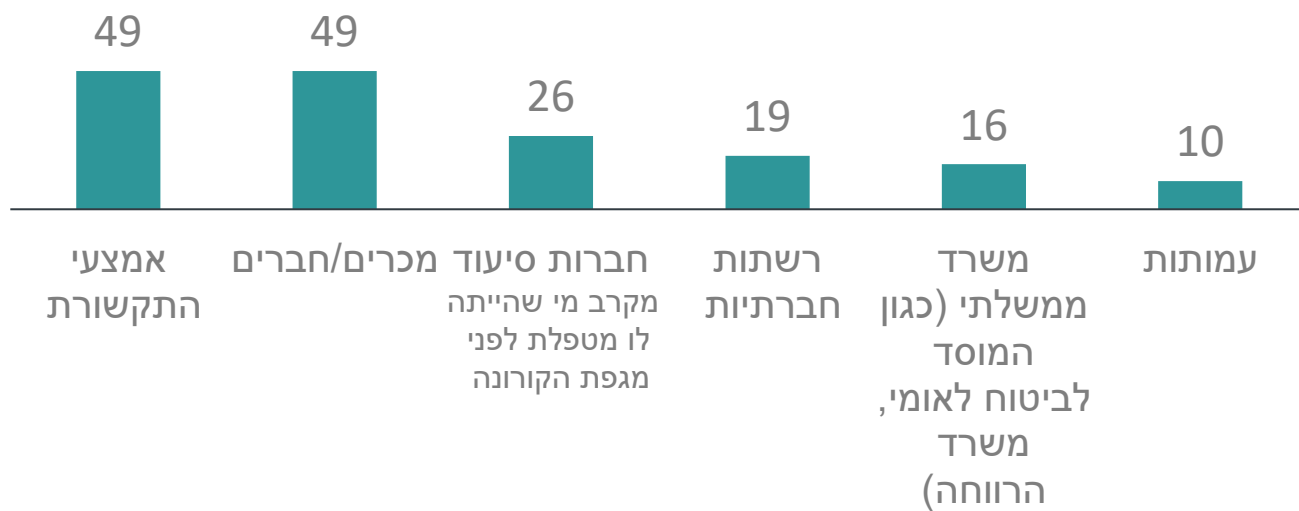
השינויים שחלו בעקבות מגפת הקורונה

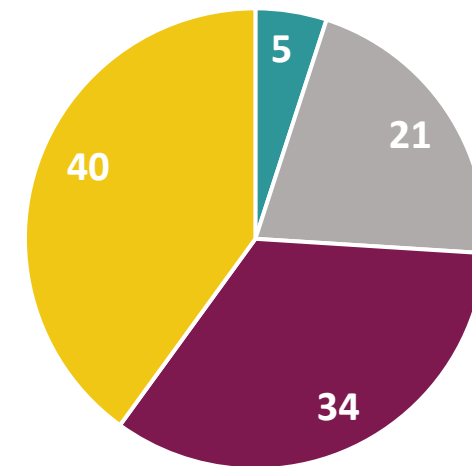

קבלת הנחיות בנוגע לטיפול (באחוזים)

מהו המקור שממנו קיבלת את ההנחיות?

באיזו מידה קיבלת הנחיות שסייעו לך בטיפול? (בנוגע לביקורים, הנחיות למטפלת, מגע עם בן המשפחה וכיו"ב)

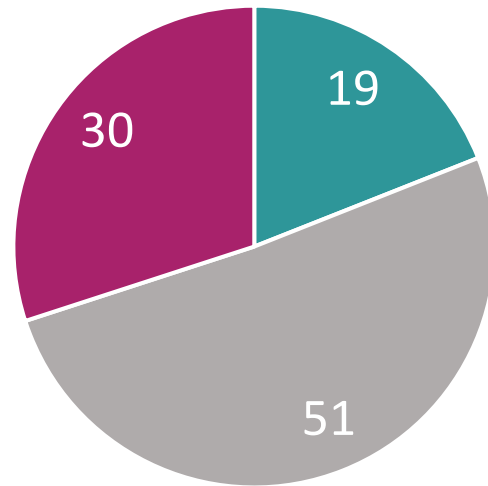
74% לא קיבלו הנחיות או קיבלו הנחיות במידה מעטה, לרוב לא מגורמים רשמיים

- במידה רבה מאוד
- במידה רבה
- במידה מועטה
- בכלל לא

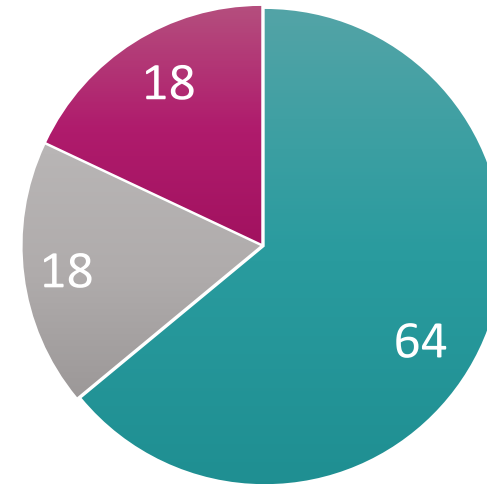
קבלת ייעוץ ומידע מארגונים או עמותות של בני משפחה מטפלים (באחוזים)

האם היית מעוניין לקבל ייעוץ?
ממי שלא קיבלו

■ לא ■ אולי ■ כן

האם קיבלת ייעוץ/מידע?

■ לא ■ ייעוץ טלפוני או מקוון ■ היעזרות באתר

סיכום ומסקנות

- כ-200,000 איש הצטרפו למעגל בני המשפחה המטפלים בתקופת ההגבלות המחמירות
- בני המשפחה מעניקים סיוע רב יותר, בעיקר תמיכה רגשית, עזרה פונקציונלית וניהול הטיפול
- בני המשפחה היו צריכים לקבל **בעצמם** החלטה כיצד הם פועלים:
 - היענות לצורך של מקבל הטיפול לקבלת סיוע רב יותר
 - הישמעות להנחיות הממשלה להפחית את המגע עם אוכלוסיות בסיכון
- 74% דיווחו כי לא קיבלו הנחיות ברורות כיצד לפעול, וההנחיות לא הגיעו מגורמים רשמיים
- שיעור גבוה פי שניים של בני משפחה מטפלים דיווחו על עומס טיפולי (לעומת השגרה)
- 40% מבני המשפחה המטפלים דיווחו על דכדוך, דיכאון וחוסר תקווה
- בני המשפחה המטפלים דיווחו על תחושות חוסן אך גם על פגיעות בשל המצב
 - המטפלים החדשים – במצב טוב פחות
- כ-5% (כ-45,000) מבני המשפחה המטפלים דיווחו על קשיים משמעותיים בקבלת שירותים פורמליים
- בני המשפחה נעזרים במשאבים קיימים של ייעוץ ותמיכה, אך עדיין רבים מהם לא נעזרים בהם והיו מעוניינים בכך

כיווני פעולה

- יש לבצע פעולות להגברת המודעות לסיוע שבני המשפחה יכולים לקבל מגורמים שונים
- יש לתת הנחיות ברורות יותר כיצד לפעול ולנהוג **ישירות לבני משפחה מטפלים**, מגורמים רשמיים
- יש לחזק את החוסן ואת המסוגלות של בני המשפחה המטפלים, בייחוד של המטפלים החדשים

בהקשר הרחב

- תפקידם החשוב של בני המשפחה המטפלים בימי שגרה נשמר ואף מתחזק בעת מגפת הקורונה
- יש לוודא שהתפקיד של בני משפחה מטפלים נלקח בחשבון בתוכניות השיקום ממגפת הקורונה ובהערכות עתידית לעתות משבר
- יש להמשיך לפתח מדיניות לאומית אשר תכיר בתפקידם החשוב של בני המשפחה המטפלים ותתמוך בהם כדי שיוכלו להמשיך לבצע את תפקידם

לשאלות נוספות ניתן לפנות
לד"ר שירלי רזניצקי

Shirlir@jdc.org

כיווני פעולה - מיידוי

- להעלות את המודעות ולהכיר בתפקידם הייחודי של המטפלים העיקריים.
- לסייע ולתמוך במטפלים העיקריים שנמצאים בשוק התעסוקה.
- להנגיש מידע, להעניק תמיכה ולאפשר לקבל ייעוץ – ככל שהמגפה מתמשכת.
- להתייחס לצרכים הייחודיים של בני משפחה מטפלים השייכים לקבוצת מיעוט.
- להשקיע משאבים בבריאות הנפשית ובשלומות של בני המשפחה המטפלים.
- לאפשר לבני משפחה מטפלים לקחת "פסק זמן" ולצאת לנופשון / חופש.
- לוודא שבני משפחה מטפלים יודעים כיצד להשיג אוכל, תרופות, מידע באינטרנט ולסייע להם לקבלת המוצר הדרוש.

כיווני פעולה – לטווח רחוק

- לשפר את זכויותיהם של בני משפחה מטפלים לטווח הארוך .
- לבנות תוכנית שתאפשר לבני משפחה מטפלים לשלב בין עבודה והטיפול הדרוש.
- לוודא שהתפקיד של בני משפחה מטפלים נלקחים בחשבון בתוכניות השיקום ממגפת הקורונה ובהערכות עתידית לעתות משבר.